

Regiobeeld West-Brabant

Publicatiedatum

30-10-2026

GZ West-Brabant 2025-2026

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Inleiding	2
1 Terugblik op 2025	3
1.1 Terugblik op 2025	3
2 Regio inzicht West-Brabant	5
2.1 West-Brabant in beeld gebracht	5
2.2 Regionale ontwikkelingen West-Brabant	12
3 Regionale opgaven West-Brabant	13
3.1 Regionale opgave 1 – Arbeidsmarkt	14
3.2 Regionale opgave 2 Toegankelijkheid complexe zorg	14
3.3 Regionale opgave 3 Domeinoverstijgende samenwerking	15

Inleiding

Inleiding

Voor u ligt het regiobeeld van de regio West-Brabant. Het regiobeeld is een verzameling van cijfermatige inzichten en kwalitatieve gegevens die samen het beeld schetsen van de gehandicaptenzorg in die regio. De data geven inzicht in de ontwikkeling van de zorgvraag, betaalbaarheid en toegankelijkheid van de gehandicaptenzorg in West-Brabant.

Het Netwerk Gehandicaptenzorg West-Brabant heeft een belangrijke plaats in dit regiobeeld. Vanuit de transitietafel zijn gezamenlijk drie thema's vastgesteld waarop samenwerking noodzakelijk is om te zorgen voor vitale, kwalitatieve en toekomstbestendige gehandicaptenzorg in de regio. Dit zijn:

- Arbeidsmarkt;
- Toegankelijkheid van complexe zorg;
- Domeinoverstijgende samenwerking.

In 2025 heeft het Netwerk Gehandicaptenzorg West-Brabant voortgebouwd op de werkagenda en is verder nagedacht over de gewenste doelstellingen en resultaten. Ook is focus aangebracht in het formuleren van de regionale opgaven per thema.

Heeft u vragen of opmerkingen? Wij ontvangen die graag via Zorginkoop.wlz@cz.nl

1 Terugblik op 2025

1.1 Terugblik op 2025

Regionale werkagenda Network Gehandicaptenzorg West-Brabant

In 2025 zijn transitiemiddelen ingezet en mooie resultaten bereikt voor verschillende projecten onder de thema's arbeidsmarkt, toegankelijkheid complexe zorg en domeinoverstijgende samenwerking. Hieronder een greep uit de resultaten.

Binnen het thema arbeidsmarkt loopt o.a. het project reguleren GHZ. Een belangrijke stap vanuit dit project is de pilot met de Opleidingscarroussel MBO 4, ontwikkeld door Amarant en STOC en beschikbaar voor alle netwerkorganisaties.

Binnen het thema Toegankelijkheid complexe zorg lopen de projecten Toegankelijkheid complexe zorg en ASK LVB, verslaving, GGZ. Vanuit het project Toegankelijkheid complexe zorg stelde de projectgroep een projectplan op en analyseerde de problematiek rond toegankelijkheid voor mensen met moeilijk verstaanbaar gedrag. Dit leidde o.a. tot een notitie met aangescherpte uitgangspunten en werkwijzen voor een sterkere taskforce en betere samenwerking. Vanuit het project ASK LVB, verslaving, GGZ wordt intensief samengewerkt aan vijf actielijnen. Op de vijf actielijnen zijn onderstaande resultaten behaald:

- Actielijn 1 *Sociale kaart*: De sociale kaart is periodiek geactualiseerd en gedeeld met betrokkenen.
- Actielijn 2 *Expertiseteam*: In 2025 lag de focus op het verbeteren van processen van het expertiseteam en het versterken van de samenhang tussen de actielijnen binnen ASK. In totaal behandelde het expertiseteam in 2025 zes casussen.
- Actielijn 3 *Intersectoraal FACT Team*: De maatschappelijke businesscase voor het Intersectoraal FACT team is opgesteld en besproken met financiers.
- Actielijn 4: *Kennisdeling en scholing*: In 2025 is o.a. de e-learning ontwikkeld. Daarnaast is er ook gestart met de ontwikkeling de fysieke scholing en een zelfscan gericht op organisatiebeleid rond middelengebruik
- Actielijn 5: *24-uurs voorziening*: De businesscase is opgesteld, hierin worden verschillende scenario's doorgerekend.

Thema domeinoverstijgende samenwerking Binnen het thema domeinoverstijgende samenwerking is focus aangebracht op de ouder wordende cliënt. 2025 was een verkennend jaar dat bewust is gebruikt om de basis te leggen. Bij de GHZ-organisaties in West-Brabant zijn inventarisaties uitgevoerd die een helder beeld opleverden van de aanwezige kennis, hiaten en behoeften. Dementie, slaap – en nachtzorg, pijn en verlieservaringen kwamen als prioritaire thema's naar voren. Daarnaast is een gedeelde begripsomschrijving ontwikkeld van 'de ouder wordende cliënt met een verstandelijke beperking'.

Regionale taskforce West-Brabant - Zeeland

De regionale Taskforce heeft samenwerkingsafspraken gemaakt over wachtlijstregistratie en dossierhouderschap met als doel te komen tot een actuele en volledige wachtlijst. Dit was nodig, omdat de wachtlijst voor complexe casuïstiek (6VG en 7VG) achterbleef, terwijl zorgaanbieders, onafhankelijk cliëntondersteuners en het zorgkantoor wel signaleren dat de vraag toeneemt en de doorstroom stagneert. Een actuele en volledige wachtlijst is noodzakelijk om vraag en aanbod beter in balans te brengen. In 2025 zijn we begonnen aan het versterken van de Regionale Taskforce.

Crisis- en ondersteuningsteam (COT)

In 2025 zijn in regio 5 in totaal 42 COT-trajecten geregistreerd. Bij 7 cliënten was uiteindelijk sprake van een crisisplaatsing, wanneer ook de doorlopende COT-trajecten uit 2024 worden meegenomen. Kijk je alleen naar nieuw gestarte COT-trajecten in 2025, dan gaat het om 6 cliënten met crisisplaatsing.

2 Regio inzicht West-Brabant

2.1 West-Brabant in beeld gebracht

Aantallen inwoners en zorgaanbieders in 2025

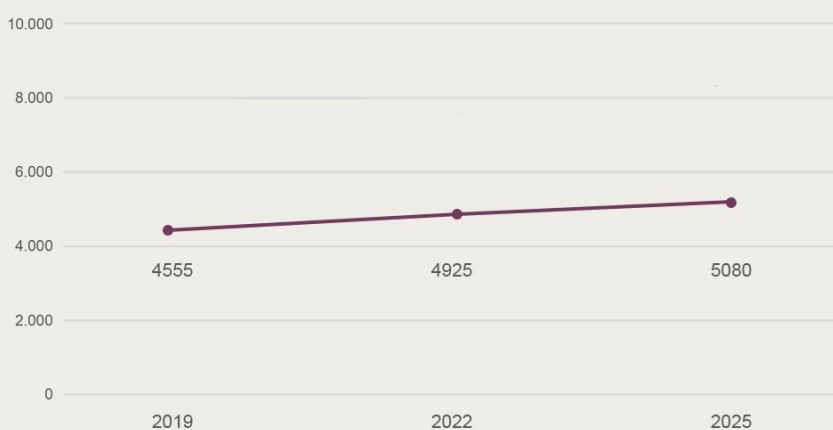

Aantal inwoners: 718.483

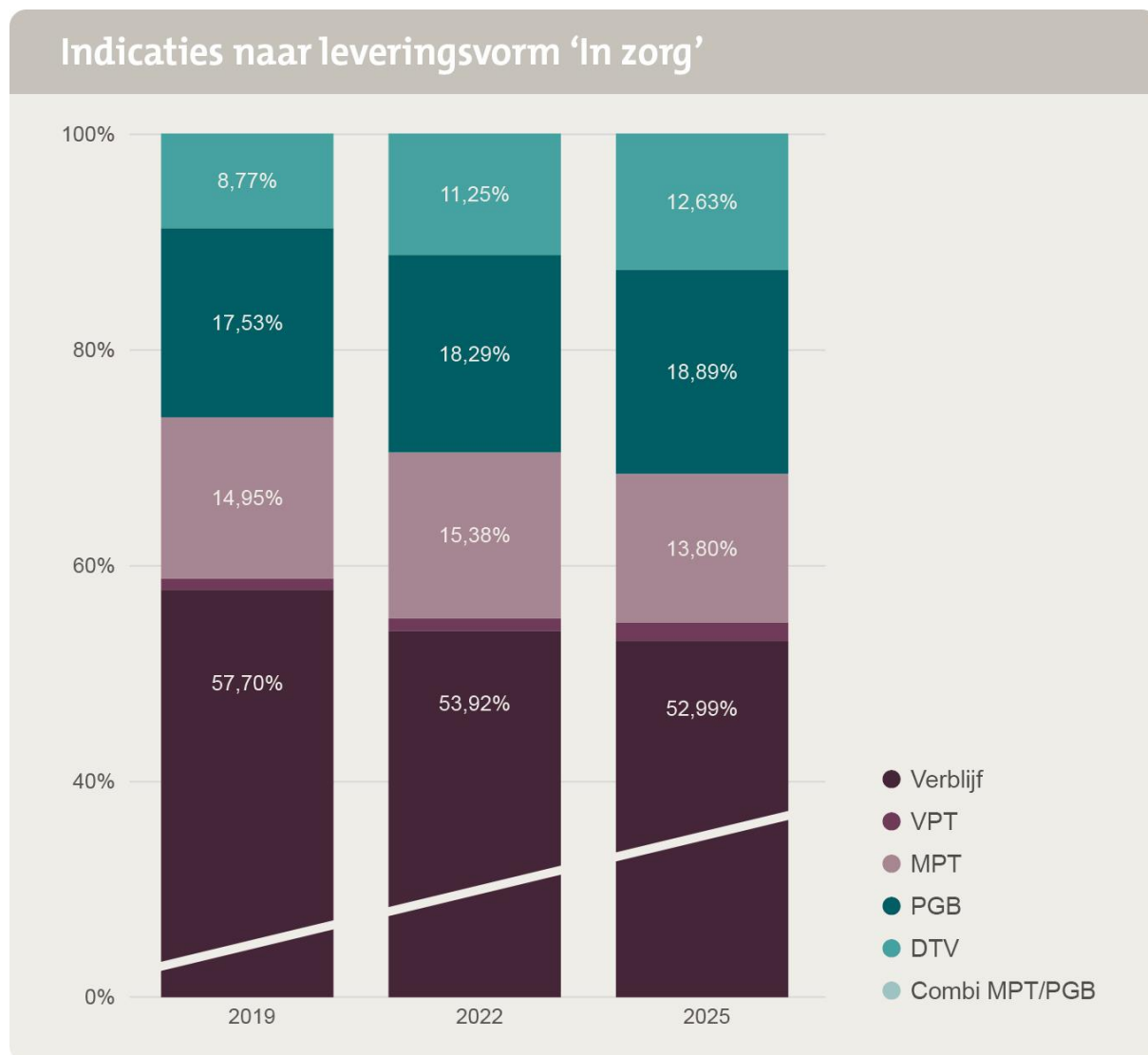
Aantal gecontracteerde
zorgaanbieders: 28

Ontwikkeling totaal VG indicaties

Verhouding leveringsvormen

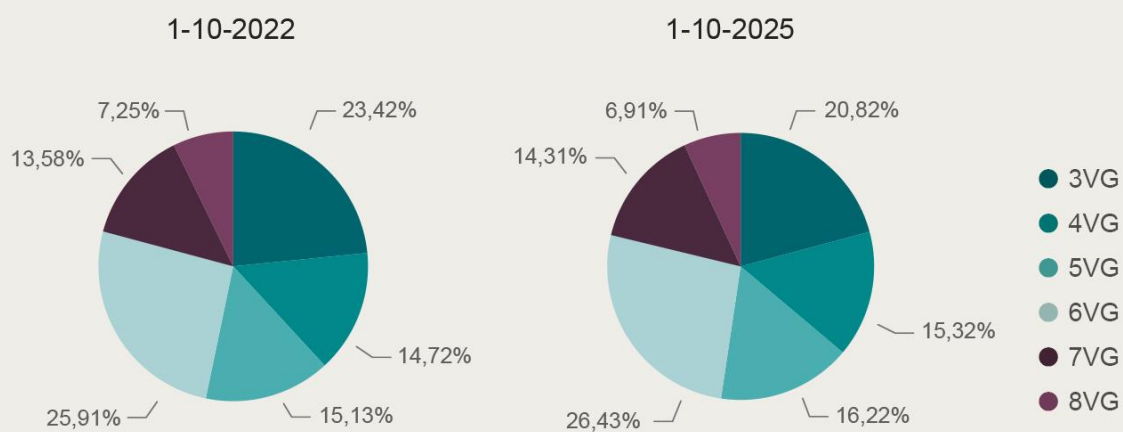
Het aantal cliënten dat gebruik maakt van de leveringsvorm 'verblijf' is relatief gezien de afgelopen zes jaar met 4,7% afgenomen. Het aandeel cliënten dat gebruik maakt van de leveringsvormen Modulair Pakket Thuis (MPT), laat ten opzichte van 2022 een lichte daling zien. Volledig pakket thuis (VPT), persoonsgebonden Budget (pgb) en de combinatie MPT/pgb nemen toe.

Verhouding per zorgprofiel

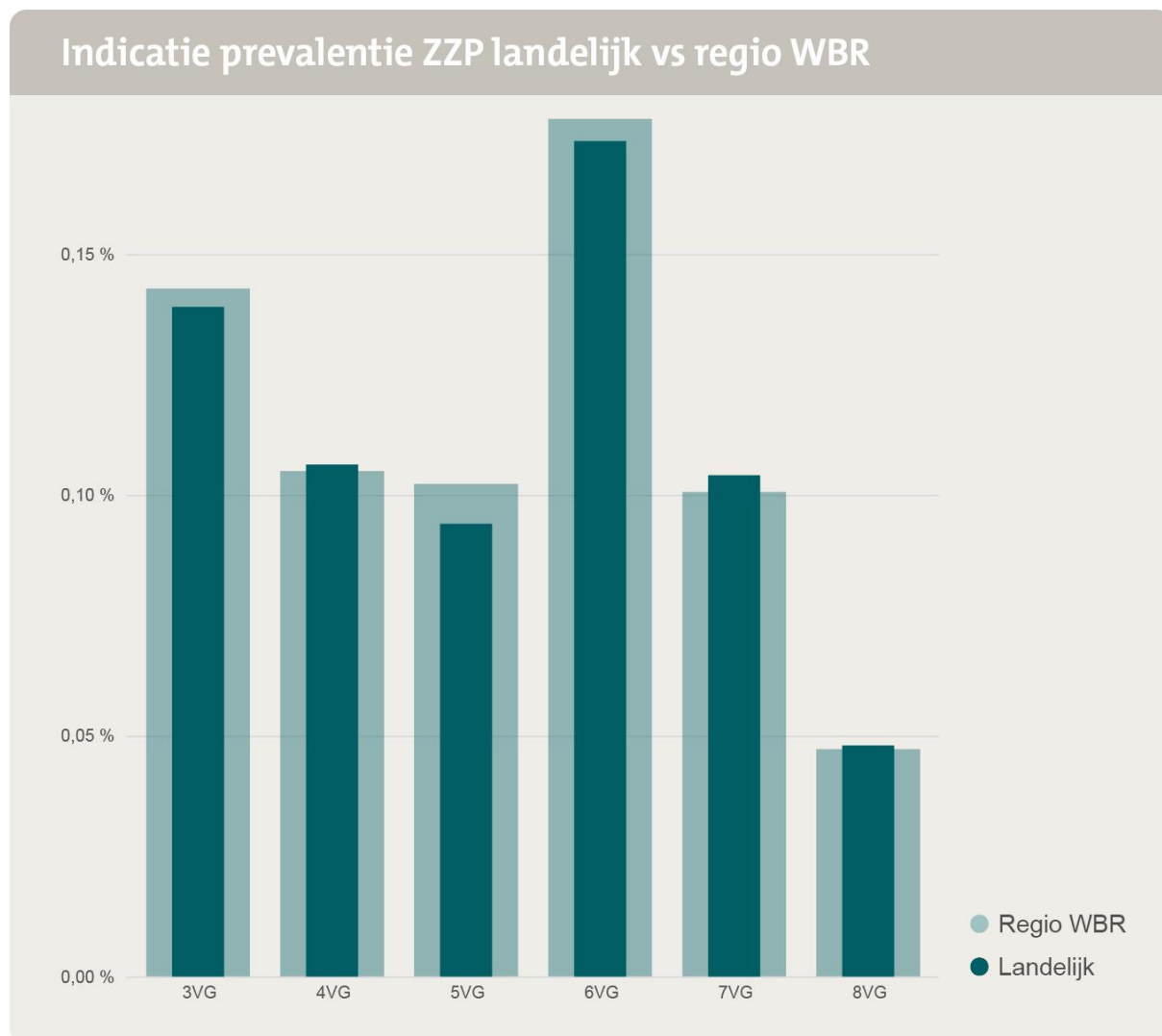
Ten opzichte van 2022 neemt het aantal cliënten met een 4VG, 5VG, 6VG en 7VG procentueel toe. Het aantal cliënten met een 3VG en 8VG neemt juist af. Het aantal cliënten met een 5VG (+1,09%) neemt in 2025 ten opzichte van 2022 het meest toe. Hierdoor vindt er binnen de verdeling van de zorgprofielen in de regio een lichte verschuiving plaats.

Verdeling zorgprofielen per regio

Indicatieprevalentie Zorgzwaarte Pakket (ZZP) Landelijk vs Regio

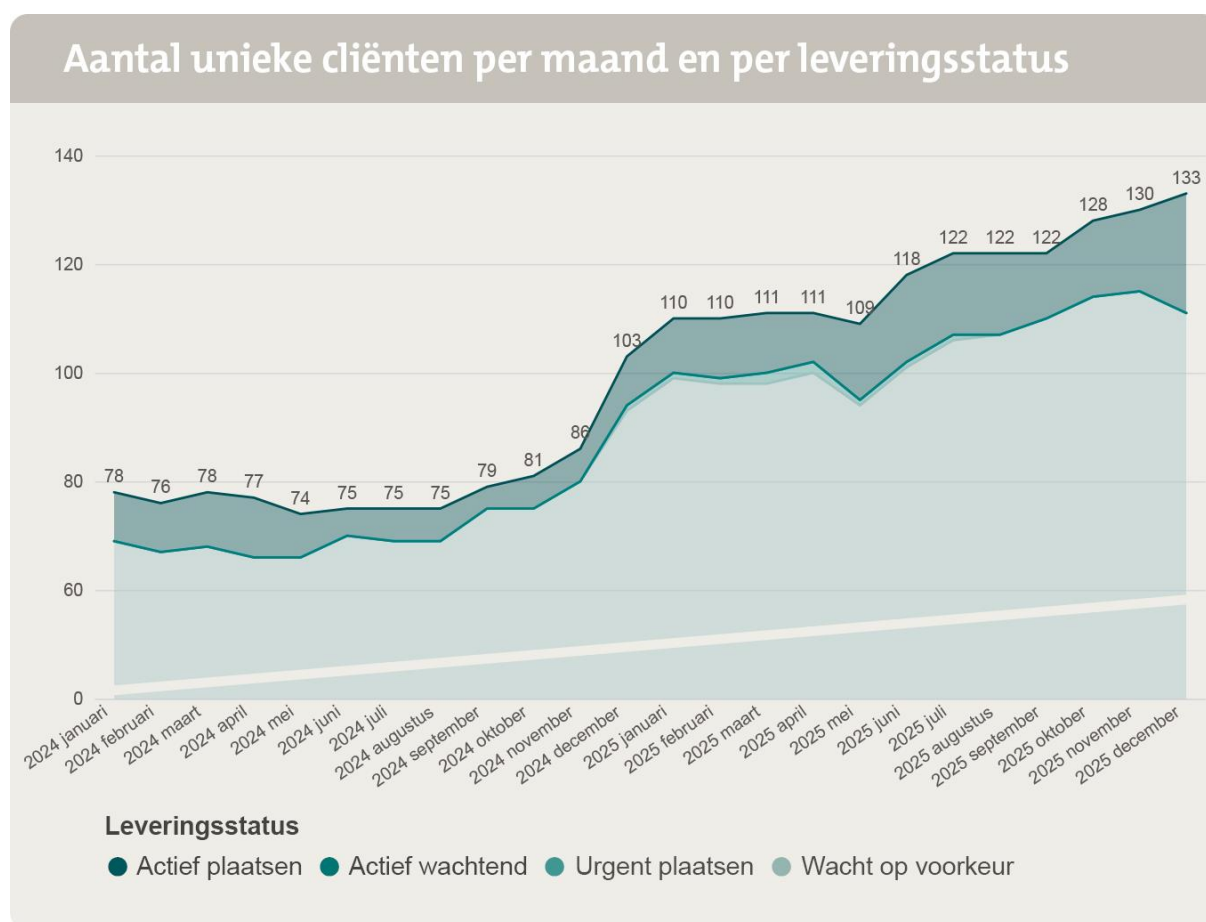
In de context van de gehandicaptenzorg binnen de Wet langdurige zorg (Wlz) verwijst **indicatieprevalentie** naar het aantal mensen met een handicap die een Wlz-indicatie hebben gekregen ten opzichte van het aantal inwoners in de regio West-Brabant. Deze Wlz-indicatie is nodig om langdurige zorg te ontvangen, zoals intensieve begeleiding, verpleging, verzorging en/of toezicht.

De lichtgroene staven laten zien dat de indicatieprevalentie binnen de regio West-Brabant voor de zorgprofielen 3VG, 5VG en 6VG hoger is dan het landelijk gemiddelde. Voor het zorgprofiel 8VG is deze nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde. Voor de zorgprofielen 4VG en 7VG is de indicatieprevalentie lager dan het landelijk gemiddelde.

Wachtlijst informatie

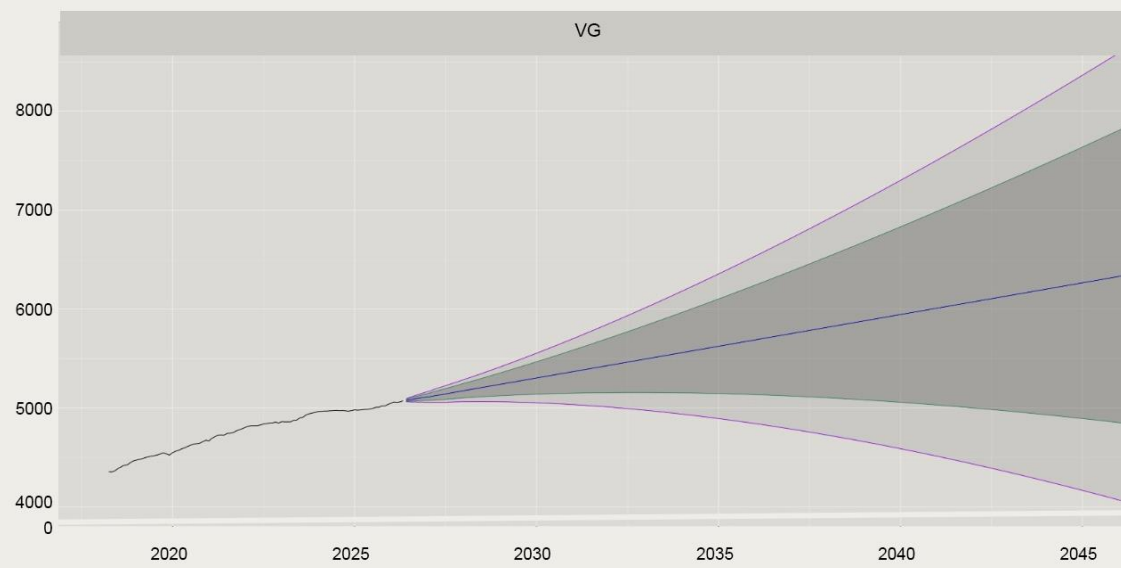
De wachtlijst voor de Gehandicaptenzorg (GZ) in de regio West-Brabant is over een periode van 2 jaar toegenomen. Met name het aantal cliënten met de wachtstatus 'wacht op voorkeur' is vanaf januari 2025 aanzienlijk toegenomen. De toename van de wachtlijst heeft onder andere te maken met de verbeterde wachtlijstregistratie door zorgaanbieders. In 2024 heeft de regionale Taskforce WBR – ZEE samenwerkingsafspraken gemaakt over wachtlijstregistratie en dossierhouderschap. Doel: komen tot een actuele en volledige wachtlijst. Dit was nodig, omdat de wachtlijst voor complexe casuïstiek (6VG en 7VG) achterbleef, terwijl zorgaanbieders, onafhankelijk cliëntondersteuners en het zorgkantoor wel signaleren dat de vraag naar verblijf toeneemt en de doorstroom stagneert. Een actuele en volledige wachtlijst is noodzakelijk om vraag en aanbod beter in balans te brengen.

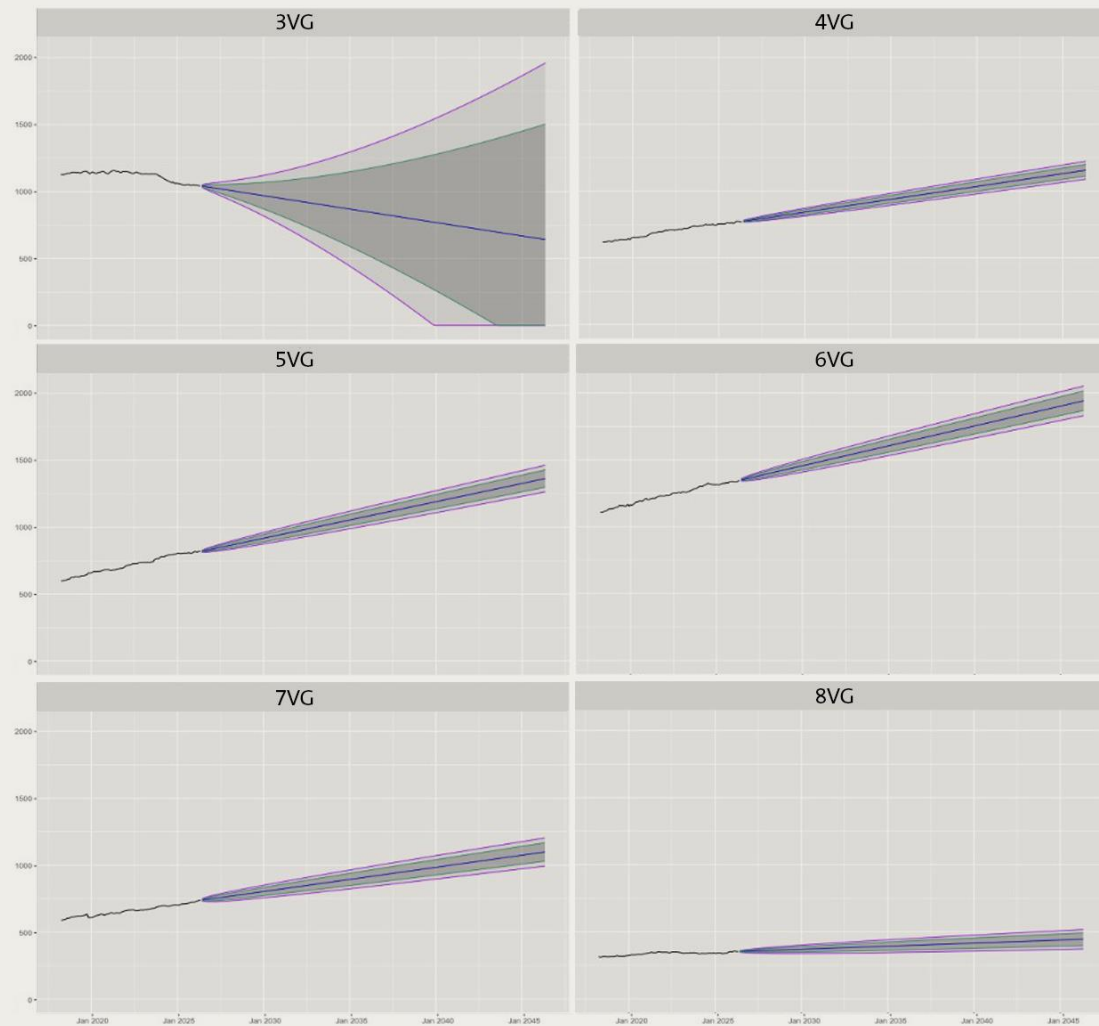
Prognose VG In de onderstaande grafiek laat de donkerblauwe prognoselijn zien hoe de ontwikkeling van het aantal VG-cliënten in de regio West-Brabant zou zijn enkel op basis van de historische groei vanaf 2019. Het grijze vlak binnen de groene en paarse omlijning geeft een inschatting binnen welke grenzen de toekomstige waarde waarschijnlijk zal vallen. De groene omlijning geeft een waarschijnlijkheid van 80% weer en de paarse omlijning geeft een waarschijnlijkheid van 95% weer.

Gebaseerd op de huidige groei (2019-2025) van het aantal Wlz-indicaties, laat de prognose zien dat het aantal cliënten met een VG-indicatie in de regio West-Brabant de komende jaren nog verder zal toenemen.

Prognoses VG

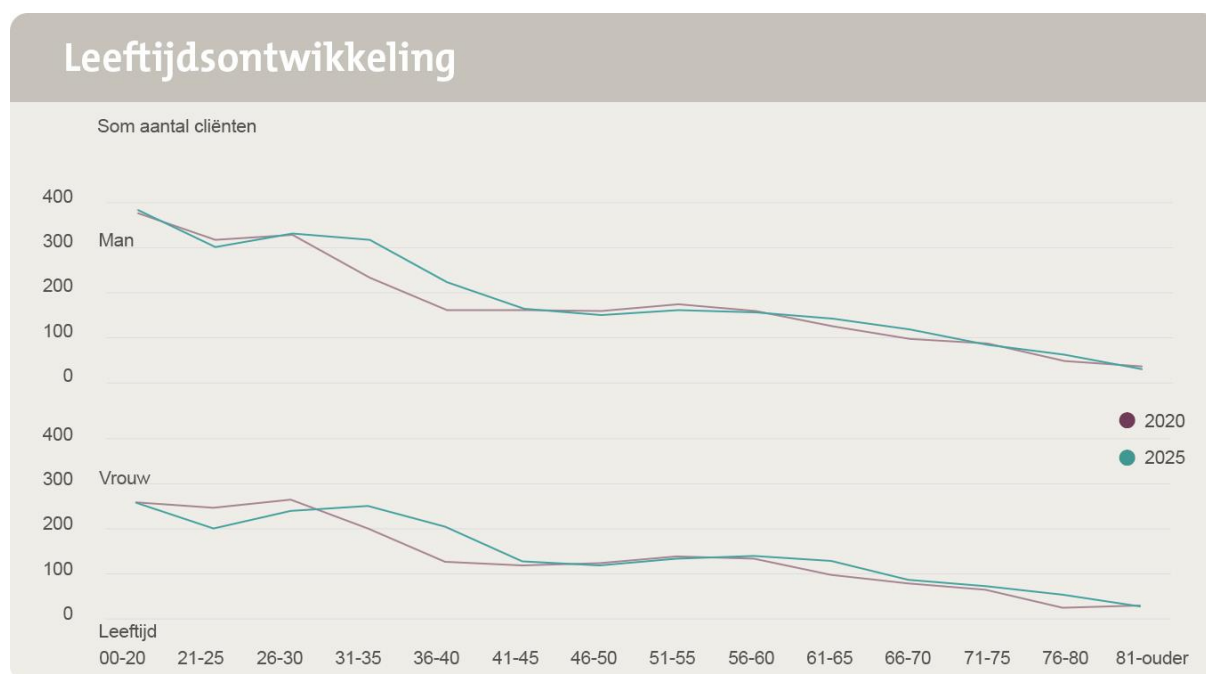
Prognoses VG

Leeftijdsonwikkeling

De grafiek leeftijdsontwikkeling laat twee ontwikkelingen zien:

- In de regio West-Brabant is het aantal cliënten binnen de leeftijdscategorie 26 – 45 met een VG-indicatie ten opzichte van 2020 sterk toegenomen.
- Het aantal cliënten binnen de leeftijdscategorie 51 – 80 is ten opzichte van 2020 in zijn geheel toegenomen.

2.2 Regionale ontwikkelingen West-Brabant

Zorgvraag

Samengevat zien we dat de vraag naar zorg in de gehandicaptenzorg zal naar verwachting blijven toenemen in de regio West-Brabant. Deze trend zien we op alle zorgprofielen met uitzondering van het profiel 3VG. Het aantal cliënten met dit profiel neemt juist af. Als we de regio West-Brabant vergelijken met het landelijk gemiddelde, dan is vooral een hogere indicatieprevalentie zichtbaar op de zorgprofielen 3VG, 5VG en 6VG. Daarnaast is het aantal cliënten binnen de leeftijdscategorie van 26 – 45 met een VG-indicatie en het aantal cliënten binnen de leeftijdscategorie 51 – ouder toegenomen.

De leveringsvorm 'verblijf' is de afgelopen jaren relatief afgenomen, evenals leveringsvorm MPT die een lichte daling laat zien ten opzichte van 2021. De leveringsvormen VPT, PGB en de combinatie MPT/pgb zijn toegenomen.

Toegankelijkheid

In tegenstelling tot voorgaande jaren is de wachtlijst in de regio West-Brabant afgelopen jaar toegenomen. Deze groei binnen de wachtstatus 'wachten op voorkeur' betreft vooral zorgprofiel 6VG. De toename van de wachtlijst komt mede door de verbeterde wachtlijstregistratie door zorgaanbieders.

3 Regionale opgaven West-Brabant

Binnen de regio West-Brabant hebben de gecontracteerde zorgaanbieders gehandicaptenzorg de regionale samenwerking geïntensiveerd, geformaliseerd en vormgegeven onder de naam VG Transitietafel West-Brabant. Het vertrekpunt voor de samenwerking is de gezamenlijk opgestelde regiovisie en werkagenda. Deze regiovisie is hieronder opgenomen.

In 2025 is de VG Transitietafel zich verder gaan richten op de drie thema's waarop wordt samengewerkt:

1. Arbeidsmarkt
2. Toegankelijkheid van complexe zorg
3. Domeinoverstijgende samenwerking.

Per thema is nagedacht over de gewenste doelstellingen en resultaten en is focus aangebracht. Deze regionale opgaven worden in paragraaf 3.1 t/m 3.3 beschreven.

Regiovisie West-Brabant

Regiovisie en werkagenda met 3 thema's VG West-Brabant

“Samen uitvoering geven aan een betekenisvol leven”

De zorgsector is onderwerp van het maatschappelijk debat. Discussies raken de hele zorgsector, maar zeker ook de zorg voor mensen met een verstandelijke of geestelijke beperking. De zorgkosten blijven stijgen omdat de ondersteuningsvraag van mensen met een beperking steeds complexer wordt en er krapte is op de arbeidsmarkt in kwantiteit én in kwaliteit. Daarnaast staan de budgetten onder druk en heeft de VG-sector ook te maken met de verschillende maatschappelijke crisissen zoals krapte op de huizenmarkt (bouwrestricties) en een steeds ingewikkelder wordende samenleving. Dit stelt ons voor de uitdaging: hoe houd je de zorg toegankelijk, van kwalitatief goed niveau en betaalbaar? Echter, er komen ook steeds meer kansen en innovatieve en technologische hulpmiddelen die we samen steeds beter kunnen benutten. En hebben we de wil om samen te werken uitgesproken.

Het moet en kan anders. We willen het steeds meer samendoen, niet alleen binnen de VG, maar binnen de hele zorgsector. Oplossingen voor complexe problemen maak je immers samen!

Wat maakt de regio West-Brabant specifiek? Er zijn relatief veel zorgaanbieders, groot en klein, met een diversiteit in portfolio. Hoe bundelen deze organisaties hun krachten om het volledige landschap aan zorg voor mensen met een verstandelijke beperking te kunnen blijven leveren?

De samenwerkende organisaties in West-Brabant in de VG-sector hebben een belangrijke opdracht: zorgen voor een vitale, kwalitatieve en toekomstbestendige gehandicaptenzorg in de regio. Om daar te komen, zijn de handen ineengeslagen en is een gezamenlijke werkagenda opgesteld die de koers aangeeft. Deze werkagenda 'Samen uitvoering geven aan betekenisvol leven' is het startpunt van inhoudelijke en regionale samenwerking in de zorg voor mensen met een beperking. Eenvoudige oplossingen zijn er niet, maar samenwerken op verschillende thema's maakt de VG-sector sterker en wendbaarder. Klaar voor de toekomst.

Binnen West-Brabant gaan we uit van een aantal leidende principes die je als rode draad door de drie thema's heen kan lezen. Deze staan ook verwoord in de verschillende visiedocumenten (Visiedocument Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN), Toekomstagenda GZ en de Kanslijnen).

Deze leidende principes zijn:

- Participatie en zeggenschap voor mensen met een beperking (eigen regie)
- Innovatie en technologie
- Regeldruk verminderen
- Ontschotting van de zorg
- Duurzaamheid

Voor de verschillende regionale opgaven zijn vanuit CZ zorgkantoor transitiemiddelen toegekend.

3.1 Regionale opgave 1 – Arbeidsmarkt

Regionale opgave

De arbeidsmarkt in zorg en welzijn staat stevig onder druk. Er is in de gehandicaptenzorg een groeiend personeelstekort door vergrijzing, een hoge werkdruk en een beperkte instroom van nieuwe medewerkers. Samenwerking is nodig om de kwaliteit en toegankelijkheid van zorg te waarborgen. Zo wordt er ingezet op boeien en binden van medewerkers, en het borgen van de kwaliteit in de zorg. In het project Regio Leren GHZ (gehandicaptenzorg) bouwen GHZ-organisaties in West-Brabant samen aan een regionaal leer- en ontwikkelingsaanbod dat aansluit op de praktijk: flexibel, gedeeld en toekomstgericht.

Doelstelling

Een gezamenlijk opleidingsaanbod dat bijdraagt aan een betere profilering van de gehandicaptenzorg en het behoud van medewerkers, aantrekken van zij-instromers en meer gebruik maken van informele zorg. Daarnaast versterken we de implementatie van bestaande initiatieven voor anders werken en anders werven.

Regionaal leer- en werkbedrijf

Mensen met een licht verstandelijke beperking hebben veel arbeidspotentieel, maar worden op de arbeidsmarkt vaak over het hoofd gezien. Slechts 14% heeft een betaalde baan. We werken aan een regionaal leer- en werkbedrijf met passende trajecten in de zorg- en dienstverlening. Deelnemers krijgen de ruimte om zicht te ontwikkelen tot volwaardige medewerkers. Voor zorgvragers betekent het betere zorg en meer kwaliteit van leven. Voor werkgevers minder werkdruk doordat talenten optimaal worden benut.

Samen onbeperkt

Goede toegang tot medische, somatische, verpleegkundige en hoog-specialistische zorg is voor VG-cliënten essentieel. Maar die toegang komt onder druk: de schaarste aan artsen VG en huisartsen neemt toe. SDW en SOVAK werken samen aan een oplossing door deze zorg gezamenlijk te organiseren. Met een intensieve samenwerking en een gezamenlijke medische dienst willen ze kwalitatief hoogwaardige zorg ook in de toekomst borgen. Voor hun cliënten én voor de regio. Zo verminderen beide organisaties hun kwetsbaarheid en versterken ze de continuïteit van zorg.

3.2 Regionale opgave 2 Toegankelijkheid complexe zorg

Regionale opgave

Mensen met complex of moeilijk verstaanbaar gedrag hebben vaak zorgvragen op meerdere vlakken (gestapelde problematiek). Het is lastig om voor deze steeds grotere groep mensen tijdig passende zorg te bieden. Dit heeft gevolgen voor de kwaliteit van leven van de client, maar ook voor medebewoners, naasten en het werk van zorgprofessionals. De oorzaken zijn divers: te veel cliënten moeten verhuizen door mismatches, de door- en uitstroom is beperkt en ondanks de belofte van een levenslange woonplek, lukt het niet altijd om passende zorg te bieden. Dit kan leiden tot crisis- en escalatiesituaties. Door sterker in te zetten op preventie, betere doorstroom en versterking van de regionale taskforce, willen we escalaties voorkomen en passende zorg in een gespecialiseerde woonomgeving borgen.

Doelstelling

Het voorkomen van escalaties en opnames door sterker in te zetten op preventie en de door- en uitstroom te verbeteren.

Anders Samen Kijken

Clënten met een licht verstandelijke beperking, verslaving én psychiatrische problematiek vallen in de regio West-Brabant vaak tussen wal en schip; bij de ene organisatie is een licht verstandelijke beperking een contra-indicatie, bij de andere de verslavingsproblematiek of de ernst van de psychiatrische aandoening. Het gevolg is dat passende zorg in eigen regio ontbreekt en plaatsing buiten de regio te vaak de uitkomst is. In het project Anders Samen Kijken werken GHZ, verslavingszorg en GGZ samen om daar verandering in te brengen via vijf actielijnen die elkaar versterken:

- Actielijn 1: opstellen sociale kaart
- Actielijn 2: oprichten en uitrollen gezamenlijke triage en expertiseteam
- Actielijn 3: verkenning opzetten intersectoraal FACT-team
- Actielijn 4: ontwikkelen en beschikbaar stellen gezamenlijke scholing en kennisdeling op de expertise VG, verslaving en psychiatrie
- Actielijn 5: ontwikkelen 24 uren voorziening

Logeertzorg

Er zijn signalen in de regio dat er een tekort is aan logeerplekken. Logeerplekken binnen de gehandicaptenzorg zijn cruciaal in de beweging om mensen met een beperking zo lang mogelijk thuis te laten wonen. Door het inzetten van logeertzorg worden mantelzorgers ontlast, zodat het thuis wonen haalbaar(der) blijft. De tekorten spelen zowel voor volwassenen, als jeugd en kinderen. Met dit project zal gestart worden met een inventarisatie van cijfers en signalen bij het Zorgkantoor, beschikbare plekken en wachtlijsten bij de aanbieders binnen het netwerk. Daarnaast inventariseert men best practices in het land, die tekorten in logeertzorg effectief hebben aangepakt. Uiteindelijk wordt er eind 2026 een projectgroep ingericht, die aan de slag gaat met het realiseren van oplossingen, binnen de kaders van het projectplan

3.3 Regionale opgave 3 Domeinoverstijgende samenwerking

Regionale opgave

Zorgaanbieders merken dat veel zorgvragen te complex zijn om alleen op te lossen. Samenwerking is nodig om kennis te delen, kansen te benutten en gezamenlijke oplossingen te vinden. Voor de regionale opgave domeinoverstijgende samenwerking is focus aangebracht op 'de ouder wordende cliënt'. Deze groep ouder wordende cliënten met een verstandelijke beperking wordt steeds groter en dat brengt nieuwe uitdagingen met zich mee op het gebied van gezondheid, wonen, participatie en deskundigheid van medewerkers. Zorgvragen worden complexer en zijn niet meer binnen één domein op te lossen. Deze groeiende groep heeft specifieke zorg- en ondersteuningsbehoeften die specialistische kennis vereisen uit zowel de gehandicaptenzorg als de VVT. Om deze groep de juist passende zorg te bieden is samenwerking nodig met de VVT-aanbieders in de regio West-Brabant.

Doelstelling

Overstijgende kennisdeling met de VVT-aanbieders in de regio West-Brabant.

Disclaimer en opmerkingen

Het opstellen van dit regiobeeld is met de grootste zorgvuldigheid gebeurd om alle stakeholders een beeld te geven van de ontwikkeling van vraag en aanbod. Wanneer er desondanks toch onjuistheden in voor komen, aanvaardt CZ zorgkantoor daarvoor geen enkele aansprakelijkheid. Ook aanvaardt CZ zorgkantoor geen aansprakelijkheid voor enige directe of indirecte schade die zou kunnen ontstaan door het gebruik van de hierin aangeboden informatie.

Voor meer informatie betreffende de uitgangspunten en aandachtspunten van de rapportages verwijzen wij u naar de bijlage: [Aandachtspunten en uitgangspunten rapportages regiobeeld 2026](#). Heeft u naar aanleiding van dit regiobeeld vragen of behoefte aan verdiepende informatie? Neem dan contact op met uw zorginkoper of via: zorginkoop.wlz@cz.nl